

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**Факультет соціології і права
Кафедра психології і педагогіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Ю.І. Якименко

підпис

(ініціали, прізвище)

2016 р.

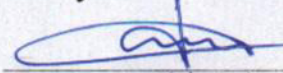
«ПЕДАГОГІЧНА АКМЕОЛОГІЯ»

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни підготовки
аспірантів всіх спеціальностей**

Ухвалено методичною комісією
НТУУ «КПІ»

Протокол від 31.03 2016 р. № 4

Заступник голови методичної комісії

(підпис)

С.П. Гожій
(ініціали, прізвище)

« » 2016 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

професор, д.психол.н. Волянчук Н.Ю. Волянчук
(підпис)

професор, д.психол.н. Ложкін Г.В. [підпис]
(підпис)

Програму затверджено на засіданні кафедри психології і педагогіки
Протокол від «11» травня 2016 року № 10

Завідувач кафедри
Волянчук Н.Ю.Волянчук
(підпис) (ініціали, прізвище)

«11» травня 2016 р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Педагогічна акмеологія» складена відповідно до освітньо-наукових програм підготовки аспірантів НТУУ «КПІ» всіх спеціальностей.

Навчальна дисципліна належить до циклу професійної підготовки.

Навчальну базу дисципліни «Педагогічна акмеологія» становлять знання, отримані під час вивчення курсів, що спрямовані на розкриття основ теорії професійно-педагогічної діяльності, психологічних закономірностей педагогічної діяльності, усвідомлення власних професійно-значущих якостей. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: педагогіка вищої школи, психологія, соціальна психологія, основи психології і педагогіки вищої школи, психологія і методика викладання.

Предметом навчальної дисципліни є комплекс властивостей особистості, який забезпечує високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності.

1.1. Мета навчальної дисципліни.

- **Інтегральна компетентність** – використовувати сучасні шляхи професійного розвитку, підвищувати професійну та педагогічну майстерність;

Педагогічні компетентності

Здатність:

- організовувати оптимальне робоче й навчальне середовище
- бачити у аспіранті партнера, формувати відношення на основі взаємної поваги та довіри;
- використовувати знання аспірантів, розвивати гнучкість та критичність їх мислення;
- стимулювати у аспірантів інтерес та творчість, активізувати потенційні можливості розвитку;
- формувати здатність до саморефлексії та самореалізації.

Професійно-дидактичні компетентності

Здатність:

- забезпечувати якість освіти відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій і Стандартів вищої освіти;
- забезпечувати умови ефективного навчального процесу при проведенні занять;
- реалізовувати технології творчої педагогічної діяльності;
- застосовувати педагогічну техніку та професійний артистизм.
- виховувати та сприяти інтелектуальному розвитку особистості тих хто навчається.

Компетентності контролю

Здатність:

- розробляти засоби діагностики результатів навчання;
- оцінювати навчальні та творчі досягнення аспірантів, використовувати результати для корекції та оптимізації процесу навчання.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм аспіранти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- траєкторії росту та шляхів досягнення професіоналізму;
- сутності категорії «педагогічна акмеологія», складових педагогічної майстерності та їхніх характеристик, критеріїв, рівнів професіоналізму;
- методів вивчення перспективного педагогічного досвіду, оцінювання творчого потенціалу особистості;
- специфіки, стилів, етапів педагогічного спілкування, ознак особистісно-діалогового спілкування;
- типів, структур, динаміки конфліктів у педагогічних ситуаціях, шляхів їхнього розв'язання;
- шляхів подолання професійної деформації особистості педагога;
- основних засобів педагогічної техніки, специфіки, принципів, методів професійного артистизму.
- теорії самоуправління і шляхів професійного саморозвитку.

уміння:

- раціонально планувати педагогічну діяльність, визначати її завдання, створювати для неї умови;
- організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність;
- визначити основні рівні педагогічного професіоналізму;
- застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
- розрізняти і критично аналізувати основні педагогічні технології;
- управляти своїм станом та поведінкою, доцільно використовуючи невербальні засоби у спілкуванні;
- аналізувати, вирішувати педагогічні ситуації та педагогічні задачі стратегічного характеру;
- визначати стилі педагогічного спілкування.

мати уявлення про:

- рівні само актуалізації педагога у професії;
- методи формування та розвитку педагогічних здібностей;
- прийоми та способи вирішення конфліктних ситуацій у педагогічній взаємодії.

2. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин (2 кредити ECTS).

Рекомендований розподіл навчального часу

Форма навчання		Всього	Розподіл навчального часу за видами занять				Атестація
		Кредитів	Годин	Лекції	Семінарські заняття	СР	
Очна	денна	2	60	18	6	36	залік
	вечірня						
Заочна		2	60	4	2	54	залік

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до вивчення педагогічної акмеології.

Предмет курсу «Педагогічна акмеологія», його зміст, мета та завдання. Структура курсу та його основні категорії. Характеристика методів наукового дослідження педагогічної акмеології: теоретичних та емпіричних. Наукова орієнтація акмеології та методи: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, моделювання. Емпіричні методи: педагогічне спостереження, опитування, експертна оцінка, тестування. Педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний).

Тема 2. Сутність професійної педагогічної діяльності.

Суспільна значущість професії педагога, його функції. Поняття педагогічної діяльності. Змістова характеристика психологічної системи професійної діяльності: мета діяльності, суб'єкт, об'єкт діяльності, засоби діяльності (сукупність дій та операцій, за допомогою яких реалізується діяльність, способи, прийоми впливу викладача на студента); результати діяльності (рівень сформованості необхідних рис та якостей особистості).

Тема 3. Базові властивості суб'єкта педагогічної діяльності.

Гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічна техніка, педагогічний такт, педагогічна творчість (креативність), мовна культура. Рівні педагогічної зрілості: елементарний рівень, базовий рівень, досконалий рівень, творчий.

Тема 4. Педагогічна техніка педагога-професіонала.

Поняття педагогічної техніки та його зміст. Різновиди педагогічної техніки: зовнішня та внутрішня.

Внутрішня техніка: концентрація розумових та фізичних сил педагога на досягненні дидактичної та виховної мети; зняття зайвого напруження; розподіл уваги (велике, середнє, мале коло); спостереження за готовністю суб'єктів учіння до роботи, їхньою реакцією на виклад навчального матеріалу, активністю, створення творчої ділової атмосфери в аудиторії, збереження впевненості, самовладання за будь-яких умов.

Зовнішня техніка викладача та її характеристика. Вербальні засоби – стилістичні (риторичні), фігури, звертання, риторичні запитання, заохочувальні висловлювання, діалогізація мовлення, різноманітне використання інтонаційно-просодичних засобів, створення ефективної вербальної комунікації.

Тема 5. Засоби зовнішньої презентації педагога.

Фізіологічні засоби зовнішньої естетичної виразності педагога (колір шкіри, очей, волосся, зріст, статура, постава, хода). Функціональні засоби зовнішньої виразності (візуальний контакт, міміка, жести, пантоміміка, дистанція). Соціальні засоби зовнішньої естетичної виразності (одяг, взяття, зачіска, прикраси, аксесуари, макіяж).

Тема 6. Педагогічна взаємодія, її сутність і особливості.

Цілі педагогічної взаємодії. Функції педагогічної взаємодії (соціально-перцептивна, комунікативно-поведінкова, емоційна). Стилї педагогічної взаємодії (авторитарний, демократичний, ліберальний). Умови ефективності самореалізації. Вищі стадії розвитку: продуктивність, ефективність, креативність.

Тема 7. Вербальна і невербальна комунікація педагога на акмеологічному рівні.

Поняття про засоби комунікації педагога. Класифікація невербальних засобів комунікації педагога. Пластична техніка (пантоміміка) особистості педагога (емоційне забарвлення пластики, пози). Мімічна техніка (вираз обличчя, контакт очей). Мова жестів.

Поняття про мову, мовлення. Різновиди та функції мовлення педагога. Техніка мовлення педагога. Слухання (рівні, стилї, бар'єри, принципи). Дикція як чіткість вимови. Професійні особливості голосу педагога.

Тема 8. Розвиток педагогічного такту як професійно-важливої якості.

Педагогічний такт його складові та умови вияву. Такт як форма поведінки. Педагогічний такт як міра. Естетичний аспект такту. Особливості вибору педагогічного такту. Вибір тактики. Специфіка педагогічного такту. Вимоги педагогічної моралі.

Тема 9. Акмеологічний інваріант професіоналізму педагога.

Усвідомлення своєї особистої цінності як професіонала. Професійна педагогічна школа як умова розвитку майстра, спеціаліста. Базові умови прояву

майстерності: цінності, емоційна стійкість, впевненість, креативність. Виражені інтегративні характеристики регуляції діяльності.

4. Рекомендована тематика практичних (семінарських) занять.

Основні завдання циклу практичних (семінарських) занять: організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність; визначити основні категорії педагогічної акмеології; застосовувати методи науково-педагогічного дослідження; розрізняти і критично аналізувати основні педагогічні технології; управляти своїм станом та поведінкою, доцільно використовуючи невербальні засоби у спілкуванні; аналізувати, вирішувати педагогічні ситуації та педагогічні задачі стратегічного характеру; визначати стилі педагогічного співтовариства, вирішувати проблеми педагогічної взаємодії.

Семінар 1. Педагогічна акмеологія та її зв'язок з іншими науками.

Семінар 2. Майстерність педагогічної взаємодії з аспірантами.

Семінар 3. Стратегії та способи вирішення конфліктних ситуацій у педагогічній взаємодії на різних рівнях.

5. Рекомендовані індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Педагогічна акмеологія» є складовою частиною навчального курсу. Основною метою індивідуального завдання є поглиблення знань аспірантів із зазначеної дисципліни. В процесі виконання індивідуального завдання аспіранти готують, озвучують та обговорюють підготовлені реферати за наведеними темами.

Приблизна тематика рефератів:

1. Сутність та специфіка педагогічної акмеології.
2. Сутність та основні компоненти педагогічної майстерності.
3. Розвиток викладача на сучасному етапі розвитку вищої школи.
4. Професійно особистісні характеристики викладача на вищому рівні педагогічної діяльності.
5. Природа педагогічної обдарованості.
6. Роль педагогічних здібностей у педагогічній майстерності.
7. Порівняльна характеристика стилів спілкування педагогів.
8. Сутність та особливості тривалої педагогічної взаємодії.
9. Шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача.
10. Психологічний контакт у процесі педагогічної взаємодії.
11. Проблема ефективності педагогічного спілкування на різних рівнях професійного розвитку.
12. Психологічні особливості підвищення компетентності.
13. Особливості вибору стилю викладання залежно від характеру педагогічної діяльності.

14. Стиль взаємин та педагогічний такт, їх вплив на вибір і реалізацією стратегії взаємодії.
15. Характеристика педагогічної культури особистості педагога.
16. Зовнішні (доступні спостереженню зі сторони) і внутрішні складові професійного педагогічного досвіду.
17. Організаційні етапи процесу акмеологічного узагальнення педагогічного досвіду.
18. Охарактеризуйте основні шляхи та методи вивчення та поширення передового педагогічного досвіду у навчальному закладі.
19. Психологічна готовність як визначальна умова професіоналізму педагога.
20. Професійна культура як елемент педагогічної майстерності.
21. Характеристика акмеологічних інваріантів професіоналізму викладача вищого навчального закладу.
22. Наукова ерудиція та ціннісно-сміслові орієнтації як компоненти педагогічної майстерності педагога.
23. Техніка емоційного контакту в нестандартних ситуаціях лекції.
24. Досвід авторитарної і гуманістичної педагогіки у розвитку професіоналізму.
25. Виконавська майстерність педагога на лекції.
26. Майстерність викладача в активізації пізнавальної діяльності аспірантів і студентів.
27. Майстерність комбінування репродуктивної і пошукової активності студентів на етапі актуалізації і перевірки знань.
28. Режисура початкового етапу лекції. Майстерність педагогічного запитання на лекції.
29. Техніка налаштовування викладача на публічну творчу діяльність. Творча активність викладача на лекції.
30. Сучасна значущість професії викладача, її функції.
31. Феномен професійної деформації особистості педагога.
32. Шляхи подолання професійної деформації педагога.

6. Рекомендована література

1. Андреев В.И. Педагогика : учебный курс для творческого саморазвития / В.И. Андреев. – Казань : Центр инновационных технологий, 2000. – 608 с.
2. Бутенко Н.Ю. Комунікативні процеси у навчанні : Підручник / Н.Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2004.
3. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
<http://dspace.ukrfa.kharkov.ua/bitstream/>
4. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество / В.А. Кан-Калик, Н.Д. Ниандров. – М. : Педагогика, 1990. – 144 с
5. Педагогічна майстерність : Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. /За ред. І.А. Зязюна/. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.

7. Засоби діагностики успішності навчання

Практично-орієнтовні завдання; ситуаційні завдання; екзаменаційні білети.

8. Методичні рекомендації

Робочу програму доцільно скласти відповідно до навчальної програми дисципліни «Педагогічна акмеологія».